herpy

GEKONY

## Peacock day gecko

# *Phelsuma quadriocellata*

*Phelsuma quadriocellata* to mały, jasnozielony felsuma ze wschodniego wybrzeża Madagaskaru, z czerwonymi znaczeniami na grzbiecie i ciemnymi, niebiesko obwiedzionymi plamami po bokach. Jest aktywna w dzień i żyje wysoko w gałęziach, dlatego nadaje się do dużego, gęsto obsadzonego roślinami terrarium, ale nie do brania na ręce.

Rodzina: Gekkonidae  Dawna nazwa: *Pachydactylus quadriocellatus*

### NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

#### ZWIERZĘ

| | |
|---|---|
| Wielkość dorosłego osobnika | **10-13 cm**<br>długość całkowita z ogonem |
| Długość życia | **8-15 lat** |
| Aktywność | **Za dnia** |
| Tryb życia | **Nadrzewny** |
| Środowisko | **Las deszczowy i las górski** |
| Trudność | **Średnio zaawansowany** |

#### HODOWLA

| | |
|---|---|
| Min. terrarium | **45 × 45 × 60 cm**<br>D × S × W dla 1 dorosłego osobnika |
| Temperatura w dzień | **22-26 °C** |
| Miejsce wygrzewania | **30-32 °C** |
| Temperatura w nocy | **15-20 °C** |
| Wilgotność | **60-70%** |
| Woda | **Miska z wodą** |
| UVB | **Zalecane**<br>Strefa Fergusona 3 |
| Pokarm | **Owady, owoce, nektar i gotowa karma** |
| Utrzymanie | **Pojedynczo lub w parach** |

#### ROZMNAŻANIE

| | |
|---|---|
| Rozmnażanie | **Jajorodny** |
| Wielkość zniesienia | **1-2 jaj** |
| Zniesienia w roku | **3-6** |
| Inkubacja | **42-53 dni**<br>przy 28-30 °C |

#### OCHRONA I FORMALNOŚCI

| | |
|---|---|
| CITES | **Załącznik II** |
| Załącznik unijny | **Załącznik B** |
| IUCN | **Najmniejszej troski (LC)** |

## O gatunku

*Phelsuma quadriocellata* to mały, smukły gekon dzienny o czystym zielonym lub niebieskozielonym ubarwieniu podstawowym. Na grzbiecie ma drobne czerwonawe do pomarańczowych plamki, spód ciała jest jasny, a ogon często niebieskawy. Najbardziej charakterystyczną cechą są duże, ciemne plamy po obu stronach ciała za przednimi kończynami, obwiedzione jasnoniebieskim kolorem. Niektóre populacje mają dwie takie plamy, inne cztery. Jak inne gekony dzienne ma oczy bez powiek i lamelki pod palcami, dzięki czemu z łatwością porusza się po liściach, bambusie i szkle.

Gatunek został opisany w 1883 roku pod nazwą *Pachydactylus quadriocellatus*. Epitet gatunkowy oznacza "z czterema plamami ocznymi" i odnosi się do ciemnych plam, których niektóre podgatunki mają cztery. Wyróżnia się trzy podgatunki, *P. q. quadriocellata*, *P. q. bimaculata* i *P. q. lepida*, a gatunek jest prawdopodobnie kompleksem gatunków. Czwarty podgatunek, *Phelsuma parva*, został obecnie podniesiony do rangi odrębnego gatunku.

Dorosłe *P. q. quadriocellata* osiągają około 11-12 cm długości łącznie z ogonem, natomiast podgatunek *P. q. lepida* może dorastać do 13 cm. W niewoli gatunek żyje zwykle 8-10 lat, pojedyncze osobniki do 15 lat.

Zwierzę jest aktywne w dzień i niemal zawsze widoczne w górnej części terrarium, co czyni je świetnym gatunkiem pokazowym. Jest jednak płochliwe i błyskawicznie szybkie, a brania na ręce znosi bardzo źle. Gekony dzienne mogą ponadto zrzucić fragment skóry, gdy zostaną schwytane, a jej odrośnięcie trwa. Dlatego odradza się branie na ręce.

## Występowanie i środowisko

*Phelsuma quadriocellata* pochodzi z Madagaskaru i występuje przede wszystkim wzdłuż wschodniego wybrzeża. Podgatunek *P. q. bimaculata* znany jest z okolic Fandrarazany na wschodzie, a *P. q. lepida* z północno-wschodniej części wyspy, m.in. z Nosy Mangabe. Gatunek stwierdzono również na wyspach Nosy Be i Nosy Komba u wybrzeży północno-zachodnich.

Gatunek jest pospolity do licznego i szeroko rozprzestrzeniony w obrębie swojego zasięgu. Czasem wymienia się też Mauritius i Reunion, ale nie zostało to potwierdzone, dlatego za naturalny zasięg uznaje się tu wyłącznie Madagaskar.

> **Naturalny zasięg:** Madagaskar.

### ŚRODOWISKO

Gatunek jest przede wszystkim mieszkańcem lasów deszczowych i występuje od nizin po lasy górskie we wschodnim Madagaskarze, ale także na skrajach lasów, w zaroślach, na terenach uprawnych i w pobliżu zabudowań. Preferuje rośliny o szerokich liściach, dlatego często spotyka się go na plantacjach bananów. W wielu miejscach jest związany z pandanami z rodzaju *Pandanus*, których sztywne liście zapewniają kryjówki i gromadzą wodę deszczową.

Klimat jest wilgotny, z dużą ilością opadów, w lasach górskich około 3.000 mm rocznie. Latem temperatura w dzień sięga 30 °C i więcej, natomiast południowa zima w lipcu i sierpniu jest chłodna: w dzień temperatura ledwie przekracza 23 °C, a w nocy spada poniżej 10 °C. Gekon spędza dzień na drzewach i krzewach, gdzie wygrzewa się na pniach i liściach oraz pije krople deszczu i rosy z listowia. Wyraźna zmiana między ciepłymi dniami a chłodnymi nocami powinna występować również w terrarium. Należy ją odtworzyć za pomocą ciepłego miejsca do wygrzewania, chłodniejszej strefy poniżej i regularnego zraszania, tak aby wilgotność była wysoka, ale powietrze nie stało w miejscu.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

## Hodowla

### TERRARIUM

Dorosły osobnik potrzebuje wysokiego terrarium o wymiarach co najmniej 45 × 45 × 60 cm (długość × szerokość × wysokość). Wysokość jest ważna, ponieważ *Phelsuma quadriocellata* żyje wysoko w gałęziach i wykorzystuje całą przestrzeń, jaką dostanie. W mniejszym terrarium trudno jest uzyskać ciepłe miejsce do wygrzewania i chłodniejszy dół bez przegrzania zwierzęcia.

Najlepiej sprawdza się szkło lub PVC, ponieważ drewno niszczeje przy wysokiej wilgotności. Urządź terrarium z dużą liczbą gałęzi, rurek bambusowych i lian na różnych wysokościach. Gekon preferuje gładkie powierzchnie do odpoczynku i wygrzewania się, np. wydrążony bambus lub rurki. Można też użyć szorstkich gałęzi, ale wtedy zwierzę częściej siedzi na szybie. Ponieważ gatunek jest płochliwy, potrzebne jest gęste listowie zarówno wysoko, jak i nisko, a także kryjówki, takie jak kora korkowa i wydrążone kawałki drewna.

Jako podłoże dobrze sprawdza się zatrzymująca wilgoć mieszanka włókna kokosowego lub torfowca, najlepiej jako podłoże bioaktywne z żywymi roślinami i równonogami. Gatunek dobrze radzi sobie w terrarium bioaktywnym, ponieważ jest mały i nie niszczy roślin. Wentylacja musi być na tyle dobra, aby krople na szybach wyschły do następnego dnia.

Czytaj więcej: Ciepło i temperatura Czytaj więcej: Budowa terrarium i podłoże bioaktywne

### TEMPERATURA

*Phelsuma quadriocellata* potrzebuje wyraźnego gradientu temperatur. Miejsce do wygrzewania na górze powinno mieć 30-32 °C, a chłodniejsza strefa w dolnej części terrarium około 22 °C. Reszta powietrza powinna mieć 22-26 °C. Miejsce do wygrzewania urządza się za pomocą żarówki grzewczej lub ceramicznego promiennika ciepła nad gałęzią, w obu przypadkach sterowanych termostatem, tak aby zwierzę nie mogło się przegrzać.

W nocy temperatura może spaść do około 15-20 °C i jest to bardziej naturalne niż dogrzewanie w nocy. Dopiero gdy temperatura w pomieszczeniu spada poniżej około 15 °C, warto zastosować słabe źródło ciepła niedające światła. Mierz temperaturę cyfrowymi termometrami zarówno na górze, jak i na dole. Obserwuj zwierzę: jeśli stale siedzi w cieniu z

otwartym pyskiem, jest za gorąco.

### WILGOTNOŚĆ I WODA

Wilgotność powietrza powinna wynosić 60-70 %. Uzyskuje się ją dzięki zatrzymującemu wilgoć podłożu, regularnemu zraszaniu i ewentualnie małemu zamgławiaczowi lub wodospadowi. Zraszaj raz lub dwa razy dziennie, tak aby powietrze było wilgotne, a listowie wysychało między zraszaniami. Mierz wilgotność cyfrowym higrometrem.

Gekony dzienne rzadko schodzą na dno, aby pić. Zamiast tego zlizują krople wody z liści i szyb. Dlatego dużą pomocą są szerokie liście, na których może zbierać się woda. Płytką miskę ze świeżą wodą można też umieścić w gałęziach, ale musi być na tyle płytka, aby młode nie mogły się w niej utopić. Utrzymuj wszystkie źródła wody w czystości, aby zapobiec rozwojowi bakterii.

### OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek jest aktywny w dzień i potrzebuje mocnego światła oraz UVB. Świetlówka T5 z 6 % UVB, umieszczona 30-40 cm nad najwyżej położonym miejscem do wygrzewania, daje indeks UV około 3-4, co odpowiada strefie Fergusona 3. Przy większej odległości, do 40-60 cm, lepszym wyborem jest mocniejsza świetlówka 12 %. Bez UVB u zwierzęcia może rozwinąć się metaboliczna choroba kości (MBD), która może być śmiertelna.

Świetlówki UVB tracą moc po 6-12 miesiącach, nawet jeśli nadal świecą, dlatego wymieniaj je regularnie. Światło powinno być włączone 12 godzin na dobę i wyłączane na noc, aby występowała wyraźna zmiana między dniem a nocą. Żarówka grzewcza lub lampa halogenowa może dawać zarówno ciepło, jak i UVA, ale nie zastępuje świetlówki UVB. Pamiętaj, że oświetlenie do roślin i akwariów nie emituje UVB.

Czytaj więcej: Światło i UVB Czytaj więcej: Typowe choroby i objawy choroby

### ŻYWIENIE

*Phelsuma quadriocellata* jest wszystkożerna i na wolności zjada zarówno owady, jak i nektar oraz miękkie owoce. W niewoli najprościej podawać gotową sproszkowaną karmę dla owocożernych gekonów, rozrobioną z wodą i podaną w płytkiej miseczce wysoko w terrarium. Karma może pozostać w terrarium przez dwa do trzech dni, jeśli jest utrzymywana w wilgotności. Zawiera już niezbędne składniki odżywcze i jest lepsza niż same świeże owoce.

Ponadto regularnie podawaj żywe owady i dbaj o urozmaicenie. Dobrym wyborem są małe świerszcze, szarańcza, muchy, drewnojady i młode karaczany. Ogólna zasada: owad nie może być dłuższy niż odległość między oczami zwierzęcia. Dorosłe osobniki dostają zwykle sproszkowaną karmę raz w tygodniu, a małe owady częściej, natomiast młodym oferuje się pokarm codziennie.

Wszystkie owady należy obsypywać suplementami. Sprawdzonym schematem jest bogaty w wapń preparat multiwitaminowy przy każdym karmieniu, wapń z magnezem przy co czwartym i D3 przy co ósmym karmieniu. Świeże owoce, takie jak banan, truskawki i mango, można podawać jako dodatek, ale nie jako pokarm podstawowy.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

### ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

*Phelsuma quadriocellata* jest płochliwa, szybka i nerwowa, i najlepiej sprawdza się jako gatunek pokazowy. Nie da się jej przyzwyczaić do brania na ręce. Gdy czuje się zagrożona, może zrzucić fragment skóry. Dlatego nie trzymaj zwierzęcia w dłoni, a jeśli ucieknie, złap je siatką na motyle.

Dwóch samców nigdy nie wolno trzymać razem, a dwie samice również mogą być wobec siebie terytorialne. Parę można trzymać razem, ale samiec łatwo doprowadza samicę do nieprzerwanego składania jaj, co ją wyniszcza. Dlatego odradza się też trzymanie pary razem poza okresem rozrodu. Najbezpieczniej jest trzymać pojedyncze zwierzę; para wymaga dużego terrarium z wieloma kryjówkami. Kryjówki w całym terrarium zmniejszają stres zwierzęcia, a mimo to wychodzi ono podczas karmienia i wygrzewania się.

## Rozmnażanie

### DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

U młodych płeć jest trudna do rozpoznania, ale u dorosłych łatwiej. Samce mają rząd powiększonych porów na spodniej stronie ud przy kloace, łuski wokół nich są często żółte, a głowa jest masywniejsza. Samice mają wyraźne woreczki wapniowe pod podbródkiem. Wielkość nie jest pewną cechą płciową. Wiek i masa ciała w momencie osiągnięcia dojrzałości płciowej

nie są udokumentowane. Samica powinna w każdym razie być w pełni wyrośnięta, zanim zostanie przeznaczona do rozrodu, aby nie doszło do wyczerpania jej zapasów wapnia.

### GODY I KOPULACJA

Gatunek można rozmnażać w parze, a zwierzęta trzymane razem zazwyczaj przystępują do rozrodu. Chłodny okres odpowiadający południowej zimie pobudza rozród: zwierzęta trzyma się w niższej temperaturze od listopada i dopiero na początku lutego przywraca się pełne temperatury dzienne i nocne. Dokładne temperatury okresu spoczynku nie są udokumentowane, ale na wolności zimowe dni mają nieco ponad 23 °C, a noce poniżej 10 °C. Ponieważ liczne zniesienia obciążają samice, dobrze jest rozdzielić parę, jeśli samica traci na wadze lub samiec ją przegania. Przez cały sezon zapewnij samicy obfitość wapnia i owadów.

### SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Samica składa po dwa jaja, a nowe zniesienie pojawia się co miesiąc lub co dwa miesiące w sezonie rozrodczym. Po chłodnym okresie od marca do września składane są trzy do sześciu zniesień. Jaja są często składane luzem w kątach liści sansewierii lub w rurkach bambusowych, ale mogą też zostać przyklejone do roślin, gałęzi lub ścian terrarium. Jeśli jajo jest przyklejone, nigdy nie próbuj go odrywać, bo pęknie. Obserwuj woreczki wapniowe samicy pod podbródkiem i podawaj jej dodatkowo wapń i owady w okresie składania jaj. Przerwij rozród, jeśli samica staje się chuda. Może się zdarzyć zniesienie złożone z jednego jaja.

### INKUBACJA

Jaja przyklejone do gałęzi lub kryjówki mogą pozostać w terrarium albo można przenieść cały element wraz z jajem do małego inkubatora. W temperaturze około 28-30 °C wyklucie następuje po 42-53 dniach. Wilgotność i podłoże do inkubacji nie są udokumentowane dla tego gatunku; lekko wilgotne podłoże i wysoka wilgotność powietrza, jak u innych gekonów dziennych, są rozsądnym punktem wyjścia.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

### ODCHÓW MŁODYCH

Świeżo wyklute młode są bardzo małe i nie mają jeszcze czerwonego rysunku; pojawia się on dopiero z czasem. Odchów jest stosunkowo łatwy. Młode dostają małe muszki owocowe i sproszkowaną karmę, a gdy podrosną, dodaje się małe świerszcze. Obsypuj wszystkie owady wapniem i witaminami. Trzymaj młode w małym, wilgotnym terrarium z liśćmi i kryjówkami i zraszaj codziennie, aby mogły pić krople. Miski z wodą muszą być bardzo płytkie, ponieważ młode mogą się utopić. Osobniki tej samej płci stają się terytorialne, dlatego rozdziel je, gdy zbliżają się do rozmiarów dorosłych.

## Zdrowie i częste błędy

*Phelsuma quadriocellata* jest odporna, gdy temperatura, światło i pokarm są odpowiednie, ale zdarza się kilka typowych błędów:

- Niedobór UVB, wapnia lub D3, prowadzący do metabolicznej choroby kości (MBD) z miękkimi szczękami, wygiętymi kończynami i drżeniem. Wymieniaj świetlówki UVB po 6-12 miesiącach i obsypuj pokarm suplementami.
- Zbyt niska wilgotność lub słaba wentylacja, powodujące problemy ze skórą, grzyby i bakterie w stojącej wodzie.
- Przegrzanie w miejscu do wygrzewania. Stosuj termostat przy wszystkich źródłach ciepła.
- Uszkodzenia skóry, gdy zwierzę zostanie złapane lub ściśnięte. Skóra może odchodzić dużymi płatami, więc unikaj chwytania zwierzęcia.
- Stres i walki, gdy razem trzymane są osobniki tej samej płci.
- Samice wyniszczone nieprzerwanym składaniem jaj.

Zdrowe zwierzę jest aktywne, ma czyste oczy i pełny ogon. Zgłoś się do weterynarza z doświadczeniem w leczeniu gadów, jeśli gekon traci na wadze, przestaje jeść lub staje się ospały.

## Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.

Pełny poradnik z mapą i aktualizacjami: herpy.org/pl/gekony/phelsuma-quadriocellata